

WILLIAM
SHAKESPEARE

ROMEO EN
JULIA

BEWERKING TOM BLOKDIJK

Over de bewerking van *Romeo en Julia*

Deze bewerking is gebaseerd op de ideeën van Lucas De Man (1982) voor zijn voorstelling bij

Het Zuidelijk Toneel. Hij wilde dat deze zou gaan over zijn leeftijdgenoten, de twintig- tot dertigjarigen van nu, hoe die met hun liefdesrelaties omgaan. Bij Shakespeare zijn Romeo en Julia zestien en veertien jaar oud, dus zestiende-eeuwse pubers, en dat is echt wat anders dan de jonge volwassenen van nu. Toch moesten die laatsten zich in de bewerking kunnen herkennen. En dat terwijl het zich moest blijven afspelen in het Verona van die tijd. Als je dat niet wilt, moet je een compleet nieuw stuk schrijven, zoals Simon Stone onlangs deed met *Medea* en Tom Lanoye met *Koning Lear*.

Om herkenbaar te zijn moest Julia een baan hebben. Voor een vrouw van goede familie was dat in die tijd niet vanzelfsprekend. Bij ons werd ze advocaat. Een verwijzing naar Portia in Shakespeares *De koopman van Venetië*, die zich - weliswaar als man verkleed - voor advocaat uitgeeft. De vrouw die Julia na haar geboorte in plaats van haar moeder de borst gaf, later haar kindermeisje werd, weer later haar gouvernante en nu haar persoonlijke bediende is, werd Julia's beste vriendin Laura, tevens haar collega-advocaat.

De keuze voor de rol van Tebaldo viel op Nik van den Berg, niet alleen acteur maar ook popzanger/muzikant. Daarmee was meteen bepaald wat voor feest het zou worden waarop Romeo en Julia elkaar voor het eerst ontmoeten: een concert. Tebaldo kreeg

bovendien een heftige relatie mee met Laura én een geheime liefde voor Julia.

Het conflict tussen de Montacchi's en de Capuletti's is naast de liefde van Romeo en Julia de motor van het stuk. Bij Shakespeare is het al zo dat die families in niets van elkaar verschillen en dat hun vete nergens meer om gaat. Het zijn de bedienden van beide families die steeds weer slaags raken. Die vechtlust werd nu bij enkele leden van die families zelf gelegd en het personeel werd geschraapt. Voor jonge volwassenen van nu spelen ouders geen rol meer bij hun partnerkeuze, ook die verdwenen dus uit het stuk. De grote, ware liefde van Romeo en Julia, die net zo groot is als de dood, die is uiteraard gebleven. En Shakespeares sublieme taal. Alleen daarin zijn de grote emoties en diepe gevoelens van De Twee Gelieven voor henzelf te beleven en aan ons over te brengen. De jambaen geven Shakespeares tekst bovendien zijn stuwkracht. Ik baseerde me bij het schrijven van de tekst op het origineel. Bij het schrijven lagen op mijn bureau wel de vertalingen van L.A.J. Burgersdijk in de bewerking van C. Buddingh en van J.W.F. Werumeus Buning, naast die van Willy Courteaux en Gerrit Komrij. Zo nu en dan zijn fraseringen, zinssnedes en -wendingen en zelfs hele zinnen daarop terug te voeren.

Tom Blokdijk

Lijst van personages

romeo montacchi

julia capuletti

Van de kant van de Montacchi's

benvolio

Van de kant van de Capuletti's

laura

tebaldo

Van de kant van de vorst:

mercutio

paris

pater lorenzo

eerste bedrijf

Eerste scène

Een sjieke hangplek. Benvolio en Mercutio bevinden zich op het terrein. Ze zitten te chillen, maar dat lukt niet zo erg. Iets verderop maken technici de set klaar voor een optreden van Tebaldo later.

mercutio Hé, Benvolio, wat doe jij tegenwoordig?

benvolio Wat was het laatste ook al weer?

mercutio Kom op, zo ijdel kan zelfs jij niet zijn.

benvolio De boeken van de ouwe baas op orde brengen?

mercutio Van de oude heer Montacchi? En is je dat gelukt?

benvolio Die oude dwaas had geen idee wat hij bezat.

mercutio En daarvoor?

benvolio Een opdracht bracht me eerst naar Mantua.

Toen naar Genua en via Rome terug naar ons gezapige Verona.

mercutio En... missie geslaagd?

benvolio *knikt*

mercutio Alleskunner.

benvolio Wie van alles doet, is niks. Boodschappenjongen, klusjesman... dat betekent niks.

Jij hebt een vaste functie, werkt op het paleis, bent verantwoordelijk voor 't reilen en het zeilen op de markt.

Jij stelt wat voor. Maar wat ben ik? Wat breng ik teweeg? Ik wil iets dat zin heeft, een positie, iets van belang voor mijn familie, voor de stad!

tebaldo *op, gaat naar de jongens die de set opbouwen*

benvolio Daar heb je Tebaldo. Die is niks, maar die kan ook niks, alleen een beetje zingen. Zoals al die Capuletti's.

mercutio Wat hebben jullie Capuletts en Montacchi's met elkaar dat jullie steeds maar ruzie maken, vechten... Die vete hebben jullie vaders toch al bijgelegd? Dertig jaar is het al vrede!

benvolio Denk jij dat wij net van die slappe lullen zijn als onze papa's? Wij zijn Montacchi's en Montacchi's vechten om de eer van hun familie hoog te houden in Verona.

tebaldo *komt dichterbij* Lekker weer, hè?

benvolio Wat kom jij hier doen? Lekker chillen? Waarvan in godsnaam?

tebaldo Wat is er jochie? Slecht geslapen?

Problemen met de jongeheer?

benvolio Kom maar, dan ram ik hem bij jou d'r in.

tebaldo Lou loenen, jochie. Dat gaat je niet lukken.

benvolio Vast wel.

toont zijn vuist

En daarna ram ik die erin.

Benvolio stompt Tebaldo keihard in zijn maag. Die slaat dubbel.

Benvolio geeft hem een knietje onder zijn kin. Tebaldo valt.

Benvolio slaat hem in zijn gezicht. Tebaldo probeert op te staan, maar Benvolio trapt hem weer omver.

mercutio *komt tussenbeide*

Idioten, uit elkaar. Hou op.

Benvolio houdt zich in. Tebaldo komt overeind, maar trapt

Benvolio plotseling met een sprong omver en schopt hem in zijn lendenen. Benvolio vecht terug.

paris *komt aanzetten. Luid en duidelijk*

Stop!

als ze niet stoppen, in staccato

Houd daar on-mid-del-lijk mee op.

Dat doen ze. Gaan twee kanten op.

paris Dit is nu al de derde keer in één jaar

tijd dat jullie Capuletti's en

Montacchi's op de vuist gaan. Hoe die familie-
vete is ontstaan, geen mens die het nog weet.

En geen van jullie heeft mij ooit een goede

reden kunnen geven voor die vecht-

partijen. Hoe kan ik een conflict beslechten
dat nergens over gaat? Dit is een vrijplaats,
maar niet om te vechten. Mijn oom de vorst
heeft mij gemachtigd recht te spreken over jullie.
Ik veroordeel jullie alle twee
tot een boete van vierhonderd dukaten.
benvolio Paris!!! Vierhonderd dukaten?
paris En mijn oom heeft mij bevolen jullie
luid en duidelijk te zeggen:
wie nog eens vecht, kost dat de kop.
Paris, Benvolio en Mercutio af
Tebaldo gaat door met het opbouwen van de set.

Tweede scène

Julia en Laura op

laura Maar Julia, die Benvolio

Montacchi, die begon. En ik maar denken
dat Tebaldo zich niet provoceren liet.

julia Ach, ik was zo stom te denken dat die vete
wel voorbij was. Maar niet voor de Montacchi's.

laura Wat denk jij? Wordt de haat ooit over-wonnen
door de liefde? Of wakkert die de haat juist aan.

julia Als die liefde door een huwelijk
bezegeld wordt, dooft die haat misschien.

laura Misschien. Maar snel getrouwd is vaak berouwd.

julia En wie van bloem naar bloem hopt, likt alleen
maar honing. Er zijn vrouwen die veel meer
te bieden hebben.

laura Zoals?

julia Verbeeldingskracht en zelfspot. Mededogen.
onverschrokkenheid én tederheid.

Warmte, charme, zorgzaam kunnen wezen.

Scherpzinnigheid, diepzinnigheid. En wijs zijn,
grappig en ze staat haar mannetje.

laura Zoals ik.

julia Een man die van de ene naar de and're wipt,
dringt nooit door tot de diepte van een hart
en helemaal niet in de hoeken van een hoofd.

laura Ken jij dat gedicht over een oud echtpaar
waaraan gevraagd werd hoe zij tweeën elkaar
hadden leren kennen? 'Helemaal niet',
antwoordde de vrouw. 'We hebben dat wel
geprobeerd, maar zoiets is niet haalbaar',
beaamde ook haar echtgenoot. (Gust Gils)

julia Nee, jij gelooft niet in een man voor vast, hè.

laura Julia, hou op met dat getut.

Ik geloof in hartstocht, ik geloof
in vuur en vlam, in samen dansen, zingen,
zoenen, vrijen, in extase raken.
Samen uitblazen, ineengestremgeld
slapen. Wakker worden en opnieuw beginnen.

julia Zoals jij doet met Tebaldo.

laura Ja. Wij laten elkaar vrij. Elke
dag moet ik hem weer verleiden, weer
voor mij winnen - en hij mij. Altijd
spannend, altijd nieuw en altijd anders.
Lukt dat niet meer? Jammer. Maar: wie volgt?
Jij zou zo niet praten als je iemand had.

julia Laura! Hou nou op! Ik had er zat.

Dat weet je. Maar nu wil ik iemand zoals
ik. Net zo slim en net zo goed

in baan, in bed, in uiterlijk, allure.

laura Kortom, net zo perfect als jij.

julia Maar ook iemand die me in zijn hart laat kijken, van wie ik meteen zie wat er in hem omgaat, wat hem pijn doet, waar hij naar verlangt, wat hem gelukkig maakt, waarvoor hij zich schaamt, niks achterhoudt.

laura Dan weet ik een man voor jou. Paris.

Jij hebt hem al ontmoet. Op dat feest bij de Gerald's. Lang en slank en blond.

julia O ja, die.

laura Neef van de vorst. Nu al een hoge baan op het paleis. Danst als een god. Je kan met hem lachen, hij is eerlijk, serieus, doet aan zwemmen, staat goed aangeschreven...

julia *begint te lachen*

Ziet er fantastisch uit én woont in Verona.

laura *lacht ook*

Ja, precies. En wat meer is: hij zei gisteren tegen mij dat hij jou wel eens ontmoeten wil.

julia Je verzint dat niet, hè?

laura Nee. Dat zei hij echt. Tebaldo treedt vanavond op. Ga er heen met Paris.

julia Dat zou ik kunnen doen. Als Tebaldo optreedt, heb ik aan jou nu eenmaal niks.

laura Ik stuur Paris op je af.

beiden af

Derde scène

Mercutio en Benvolio op

mercutio Waar bleef Romeo?

tegen Benvolio

Heb jij hem gezien?

benvolio *knikt van niet*

mercutio Een uur voordat de goddelijke zon
door 't gouden venster van het oosten gluurde,
dreef mijn onrustig hart me uit mijn bed,
de velden in, de stad uit, en op mijn vroege
wandeling kwam ik hem tegen, Ro-
meo, buiten de stadswal bij het wilde
vijgenbos. Maar hij zag me nog niet
of hij glipte weg in 't dichte struikgewas.
Ik herkende zijn gemoedsgesteldheid.

'k Weet hoe je 't gezelschap mijdt van mensen,
als zelfs je eigen moedeloze ik
je al te veel is. Ik liet hem waar hij was.

benvolio Ik weet het. En als de zon echt op is, sluipt hij
naar huis en sluit zich in zijn kamer op,
doet de luiken voor de ramen, bant zo
het daglicht uit en hult zich in een zelf-
geschapen nacht. Zoveel zwaarmoedigheid

moet op den duur noodlottig wezen.

Jij weet zelfs niet wat hem scheelt, hè?

mercutio *knikt van niet*

Romeo op, ziet niets of niemand.

benvolio Daar heb je hem. Ga naar hem toe. Jij krijgt de waarheid er wel uit.

af

mercutio Romeo, een goede morgen.

romeo Wat? Is het nog morgen?

mercutio Het heeft net negen uur geslagen.

romeo Treurigheid maakt alle uren lang.

mercutio En welk verdriet rekt nú voor jou de tijd?

romeo Dat ik niet heb wat hem verkorten kan.

mercutio Verliefd?

romeo Verre van.

mercutio Verliefd.

romeo Verre van de gunst van haar van wie ik houd.

mercutio Ja, de liefde lijkt zo aangenaam en zacht, maar blijkt in de praktijk erg tiranniek.

romeo *schudt zijn melancholie van zich af tegen Benvolio*

Hé, jij! Er is hier gevochten, hè.

Nee, laat maar, ik heb alles al gehoord.

Die haat baart mij veel zorg. Maar meer de liefde.

Die haat die heb ik niet, de liefde voel ik wel.

Maar die haat ik.

tegen Mercutio

En? Moet je niet lachen?

mercutio Nee, ik kan wel huilen.

romeo Waarom?

mercutio Vanwege jouw verdriet.

romeo *wordt boos*

Mijn eigen leed ligt mij al zwaar op 't hart.

Daar komt jouw verdriet om mij nog boven-

op. Jij bent wel een echte vriend voor mij:

je verdubbelt mijn ellende. Tot ziens, Mercutio.

mercutio Wacht. Je doet me onrecht door me zo te laten staan.

romeo Laat maar. Ik ben mezelf kwijt. Wat jij

hier ziet, lijkt Romeo, maar is het niet.

mercutio Vertel me zonder gekheid wie het is

van wie je houdt.

romeo Zonder gekheid: van een vrouw.

mercutio Kijk eens aan. Wie had dat gedacht.

romeo En zij is mooi. Van buiten en van binnen.

mercutio Prachtig wild laat zich gemakkelijk vangen.

romeo Daarin vergis je je. Waar ze ook kijkt,

zij ziet mijn verliefde blikken, maar

ze weigert terug te kijken. Ze is doof

voor elk pleidooi van mijn verliefde stem,

houdt haar hart en schoot gesloten.

Zelfs gouden sieraden waarvoor een nog veel

rijkere bezwijken zou, verleiden háár niet.

Ze moet helaas niets van de liefde hebben.

mercutio Dan heb je geen keus: vergeet aan haar te denken.

romeo Leer mij dan eerst het denken te vergeten.

mercutio Kijk om je heen. Er zijn zoveel mooie vrouwen.

romeo Met heel veel van die wijven was ik al.

Je weet: het gaat mij nu om echte liefde.

mercutio Vanavond treedt Tebaldo op.

Vooruit, ga mee. Ik zal je helpen zoeken.

De jonge vrouw die dáár niet komt, is jou niet waard.

samen af

Vierde scène

Paris en Julia op

paris Jij hebt toch in Bologna gestudeerd?

julia *knikt*

Ik werk, net als Laura, bij Meester Pantonelli.

paris Aha! Advocaat van goede zaken.

julia Uiteraard. Maar ik pleit nog niet.

Ik ken langzamerhand wel elk geschil

en ied're ruzie, en alle vuile streken

van de hele chickerie hier in Verona.

Plus hun geheimen en schandalen.

paris Uitgezonderd die van het paleis.

julia Klopt. Die vallen onder Laura. Maar zij

vertelt me alles. Ik geniet met volle

teugen en verveel me geen moment.

En wat doet Paris daar in het paleis?

paris Ik zorg dat Laura niks te weten komt.

julia O, jij bent van het Liegen en Ontkennen?

paris En Verdraaien. Kom, ga mee. Als

Tebaldo speelt, moet je wel dansen.

Eindeloos. Tot je niet meer weet

wie of waar je bent en je erbij neervalt.

julia Klinkt niet slecht. Vooruit, laat maar eens zien.

beiden af

Vijfde scène

Mercutio, Benvolio en Romeo op

benvolio Kom op, Mercutio, en jij ook Romeo,
Tebaldo gaat beginnen. We gaan dansen!

romeo Ik niet. Ik hou niet zo van dat gesprong.

mercutio Nee, jij moet dansen Romeo, juist jij.

Die Rosalind waar jij zo weg van bent,
komt zeker ook, net als al die and're
spetterende meiden die Verona rijk is.

Bekijk ze allemaal met open blik
en vergelijk ze met jouw oogappel.

Jij zag haar steeds alléén en woog haar af
tegen zichzelf. Kijk nou gewoon, dan zie je
al die anderen gaan stralen. Misschien
wint Rosalind, of ze blijkt middelmaat.

romeo Jullie met je lichte zielen hebben
vleugels aan je zolen. Ik heb een ziel
van lood, ik kom niet van de grond.

benvolio Jij bepakt de liefde met een lading lood?
Dat is voor zo'n teer iets toch veel te zwaar.

romeo Liefde teer? Welnee. Die is ruw,
en wreed en wild en stekelig als dorens.

benvolio Als liefde ruw is, wees dan ruw voor haar.

Steekt ze? Steek terug. Dan krijg je haar klein.

romeo *bits*

Wie toekijkt, ziet het spel het allerbest.

mercutio Wees niet boos. Hij zit je maar te jennen.

Je weet dat in onwijsheid wijsheid steekt.

romeo Het is niet wijs erheen te gaan.

benvolio Hoezo?

romeo Ik heb gedroomd vannacht.

benvolio Ik ook. Dat dromers praatjes voor de vaak vertellen.

romeo Ze dromen vaak de waarheid.

mercutio *citeert een tekst die Romeo goed kent*

‘Dromen zijn de bastaards van een onge-
oefend brein, verwekt door niets dan ijle
fantasie, in wezen net zo licht
als lucht, en grillig als de wind,
die nu de ene, dan de andere kant op waait.’

Wie schreef dat? Romeo!

romeo *tegen Mercutio*

Ik heb een voorgevoel. Er gaat bij dit
concert iets vreselijks gebeuren, dat aan
dit verstikkend en door mij verafschuwd leven
door een vroege dood een einde maken zal.

Kom, we gaan.

Ze gaan samen naar het optreden van Tebaldo.

Zesde scène

Het optreden van Tebaldo begint. Laura heeft een eigen plekje van waaruit ze het volle zicht heeft op Tebaldo. Julia en Paris komen aanlopen en voegen zich bij de anderen.

laura tegen Julia

En, hoe is-ie, Paris.

julia Ja. Ja. Zou heel goed kunnen.

Tebaldo zet het eerste nummer in. Ze dansen. Na het nummer: gejoel, gejuich, gefluit, applaus. Na het volgende nummer hetzelfde. Romeo ziet Julia.

romeo staart naar Julia

Mijn god, wie mag zij zijn?! Een juweel
dat oplicht in de nacht, als een diamant
met parels op een zwartfluwelen kussen.

Zij is te schoon voor deze gore aarde.

Een witte duif, verdwaald tussen de kraaien.

Bij haar zijn al die anderen grijs en grijs.

Zij straalt van binnenuit en laat die stralen
zo maar stromen, zodat iedereen

haar warmte voelen kan. Ik zie haar angst,
haar lieflijkheid, onzekerheid, haar kracht.

Haar verlangen om volmaakt te zijn.

Hield ik eerder van een vrouw? 'k Geloof van niet.

Ik ken de ware schoonheid nu pas, sinds vannacht.

gaat naar haar toe, raakt haar aan

Als mijn hand dit heiligdom ontwijdt,

laat dan mijn lippen boeten met een kus.

julia *zwijgt*

romeo Zeg je niets? Heeft een heilige geen lippen?

julia Je weet, een heilige blijft altijd stil,

ook als ze het gebed verhoren wil.

romeo Dan pluk ik de vergeving van je mond.

kust haar

julia Nu ging je wandaad over op de mijne.

romeo Geef hem dan terug, dan blijf ik jou wat schuldig.

julia *kust hem*

Tebaldo zet het volgende nummer in. Romeo en Julia mengen zich onder de dansers. Na afloop:

tebaldo *roept*

Paris!

als Paris komt

Daar bij Julia, dat is toch Romeo?

paris Ja, ja. 'k Geloof van wel.

tebaldo Dat is een Montacchi, man. Hoe waagt

die vent het in de buurt te komen van

de dochter van een Capuletti? Dit is

mijn feest. Gaat die laplul het vergallen!?

paris Wat is er nou? Waarom die razernij?

Ze praten wat? Nou en? Hij staat goed

bekend, is slim, niet lui, heeft voor de stad
al heel wat zaken voor elkaar gekregen.

Voor geen goud wil ik dat hij door jou
beledigd wordt, laat staan aangepakt.

Na die vechtpartij vandaag mag het
niet nog eens uit de hand gaan lopen. Hij meende
het, mijn oom de vorst, toen hij mij liet zeggen
dat het je de kop kost als je nog eens vecht.

loopt weg

tebaldo Je kunt mijn woede wel tot kalmte dwingen,
maar verdwijnen doet die niet. Julia is
de enige, die misschien begrijpt,
begrijpen kan wat er in mij kookt en woedt.
Die Romeo blijft met zijn poten van haar af.
Voor zijn onbeschaamdheid zal dat heerschap boeten.

gaat terug naar het podium

laura loopt naar Julia

Julia! Kom mee! Ze beginnen weer.

romeo was hiervan getuige

tegen Laura

Heeft Julia misschien een achternaam?

laura Ja. Natuurlijk. Capuletti.

gaat naar Tebaldo

romeo als door de bliksem getroffen

tenslotte

Die naam maakt mijn grote, ware liefde tot een schuld

die ik mijn vijanden zal moeten afbetalen met mijn leven.

julia maakt zich even los van Paris, gaat naar Mercutio

De man met wie ik stond te praten net,

is dat een vriend van je?

mercutio knikt instemmend

julia En hoe heet hij?

mercutio Romeo. Romeo Montacchi.

gaat terug naar Romeo en Benvolio

julia als door de bliksem getroffen

tenslotte

Mijn enige echte liefde: opgewekt

door het voorwerp van die stomme haat.

Ik zag hem zonder dat te weten. Dus

te vroeg. Nu ik het weet, is het te laat.

af

Tebaldo is helemaal leeg en gedeprimeerd na zijn optreden. Laura

zoent hem, na enige tijd zoent hij terug. Laura neemt hem mee

naar een plek waar ze kunnen vrijen.

Einde van het Eerste Bedrijf.

tweede bedrijf

Eerste scène

De tuin van de familie Capuletti. Je ziet het balkon van Julia's kamer. Nacht.

Romeo komt over de muur geklommen. Ziet Julia aan het raam van haar kamer.

romeo Door dat venster daar breekt, als in het oosten,
licht naar buiten en de zon is... Julia.

De vrouw van wie ik hou, waar ik kapot van ben,
mijn liefste. Wist zij maar, dat zij dat is.

julia *komt het balkon van haar kamer op*

romeo Kijk, haar ogen fonkelen. Het zijn
geen ogen, het zijn sterren. Als die aan
de hemel stonden, zouden alle vogels
midden in de nacht gaan zingen, omdat
het zonnen lijken. Kijk, hoe ze met haar wang
leunt op haar hand. Was ik maar een handschoen
aan die hand, dan streelde ik haar wang.

julia Romeo, oh Romeo, waarom
ben je Romeo? Ontken je vaders
vaderschap, zweer af die naam. Wil je

dat niet, verklaar dan onder ede dat je
van me houdt, dan ben ik geen Capuletti meer.
romeo Blijf ik luisteren? Of geef ik antwoord?
julia Alleen je naam, dat is mijn vijand. Jij bent
jezelf, dus geen Montacchi. Wat is een
Montacchi? Geen hand, geen voet, geen arm,
geen gezicht, geen ander lichaamsdeel
dat van een man is. Wat zegt een naam nou? Neem
een andere. Wat nu een roos heet, ruikt,
als je hem anders noemt, nog even zoet.
Ook Romeo behoudt, als hij geen Ro-
meo meer heet, zonder die benaming
de heerlijke volmaaktheid die hij nu
bezit. Ja, Romeo, dump hem, die naam,
hij voegt niets aan jou toe. En neem in ruil
daarvoor mij, helemaal.

romeo Ik neem je, op je woord. En helemaal.
Noem mij: jouw Liefde. Dan heet ik voortaan zo
en ben ik nooit meer Romeo.

julia Wie is de man die, zich verstoppend in
de nacht, mijn geheime zelfberaad heeft afgeluisterd?

romeo Met een naam kan ik je niet vertellen
wie ik ben. Mijn naam, hoog boven mij
verheven lief, haat ik zelf omdat hij
voor jou een vijand is. Had ik hem in een
akte vastgelegd, dan scheurde ik die stuk.

julia Mijn oren hoorden nog geen honderd woorden
van jouw tong afrollen, maar ik ken die stem.

Ben jij niet Romeo en een Montacchi?

romeo Stoort jou één van die twee namen, dan ben
ik geen van beiden.

julia Hoe kwam je in de tuin? En waarvoor?

De muur is hoog, je klimt er lastig over.

Weet wie je bent: vindt een van mijn familie
jou, dan ben je er geweest. Vlug, vertel.

romeo Mij houdt geen stenen bouwsel tegen.

De liefde geeft toch vleugels? Ik vloog erover.

Want wat de liefde kan, dat durft ze ook.

Jouw familieleden houden mij niet tegen.

julia Romeo, als ze je zien, word je vermoord.

romeo In jouw oog schuilt meer gevaar dan in
twintig van hun messen. Lacht dat me toe,
dan is mijn lichaam vijandproef.

julia Voor niets ter wereld wil ik dat ze jou daar zien.

romeo De tovermantel van de nacht maakt me
onzichtbaar voor hun ogen. Maar houd jij niet
van mij, dan mogen zij me vinden. Dan sterf ik
door hun haat meteen. En hoef ik niet, uit ver-
langen naar jouw liefde, langzaam weg te teren.

julia Lieve Liefde, je hebt me afgeluisterd
toen ik aan de nacht bekende dat ik zielsveel
van je houd. Het gebruikelijke,

virtuoze en verrukkelijke
spel van afstoten en aantrekken
is dus voor mij niet weggelegd. Als jij
net zo onuitputtelijk van mij houdt als ik
van jou, zeg dan openlijk en eerlijk
tegen mij waarom je van me houdt.

romeo Omdat jij jezelf voor mij zo open stelt,
durft open te stellen, dat ik jouw gedachten
lezen kan. En omdat alles wat je denkt
mij boeit, bevalt, verrast, verwondert,
intrigeert en veel ervan mij meesleept
naar nog onbekend terrein. Nou jij.

julia Ik houd van jouw onzekerheid. Dat
je altijd tegelijk ook twijfelt aan de
waarheid van je eigen woorden en of
je wel oprecht meent wat je zegt. Ik houd
van je angst om alles te verliezen
wat je hebt, maar ben wel bang voor wat
je doet als dat toch zou gebeuren.

romeo Ik houd van jou, omdat jij niet auto-
matisch glimlacht tegen iedereen
die je ontmoet, uit angst dat
jij zult tegenvallen. En ik ben gek op het bewegen
van je buik telkens als je adem haalt.

julia Ik houd van het trillen van je mond
als je ontroerd bent. En ik houd van je verlangen

om al jouw dromen, en al jouw ontdekkingen van wat er werkelijk toe doet, met iedereen te delen, maar vooral met mij.

Maar genoeg, genoeg voor nu, we hebben nog een heel leven voor de rest. Lief, slaap wel. Laat even zoete rust en vrede heersen in jouw hart als in het mijne.

romeo Zo onvoldaan laat je me achter?

julia Wat kan ik jou vannacht nog geven?

romeo Jouw eed van liefde, in ruil voor die van mij.

julia Ik gaf je die al voor je erom vroeg.

En toch wou ik dat hem nog te geef had.

romeo Jij wilt hem weer terug. Waarom, mijn liefste?

julia Om gul te zijn en hem wéér aan jou te kunnen geven.

romeo Dan geef ik jou de mijne.

julia En prijs ik mij volmaakt gelukkig.

Lieve Romeo, als het jou menens is én als je denkt dat jij met mij ook trouwen wilt, laat mij dan weten, morgenochtend vroeg, waar en hoe laat je 't huwelijk wilt sluiten, vóór mijn familieleden en de jouwe achter onze plannen kunnen komen. Daarna leg ik mijn toekomst in jouw hand en volg je als mijn man de hele wereld door. Maar wil je het niet echt, een huwelijk, dan vraag ik je

met klem: zie ervan af, en laat mij hier
alleen met mijn verdriet.

romeo Bij mijn leven en geluk...

En bij de zon en bij de maan...

julia 't Is bijna morgen. 't Is beter dat je gaat.

Ik wilde nog iets vragen, maar ben vergeten wat.

romeo Laat mij hier staan tot het je weer te binnen schiet.

julia 'k Vergeet het liever, zodat je blijven moet.

romeo Ik blijf, zodat je het vergeten zult.

julia O ja. Hoe laat stuur ik morgen Laura

naar je toe om tijd en plaats te horen?

romeo Om negen uur.

julia Lieve Romeo. Slaap wel. Ja, duizend keer slaap wel.

allebei af

Tweede scène

Tebaldo en Laura zijn al enige tijd aan het vrijen.

laura Ja, ik kom... ik kom... ik ga komen...

ja, ja, ik ga komen... ik kom... ik kom...

Ja, ik kom... ik kom... ik ga komen...

ja, ja, ik ga komen... ik kom... ik kom...

Dit gaat geruime tijd door zonder dat ze komt. Tenslotte stopt ze.

Laat maar.

samen af

Derde scène

bij Lorenzo 's verblijf

lorenzo Kom, voor de zon met zijn brandend-
stralend oog de dag opvrolijkt en
de koele dauw verdampt, moet ik dit blikje
zien te vullen, met bloembladen en kruiden
die giftig zijn en die genezen.

Groot zijn de krachten die een ingewijde
uit planten, stenen, kruiden af kan scheiden.
Niets wat op aarde leeft is zo vilein
of het kan, in andere vorm, ook heilzaam zijn.
Uit het goede kan iets kwaads en uit het
kwade evenzo iets goeds voortspruiten.

romeo komt op, hoort wat Lorenzo zegt

lorenzo In het omhulsel van dit tere bloempje
huizen twee krachten. Je ruikt eraan: de geur
verkwikt lichaam en ziel. Je proeft ervan:
je zinnen doven uit, je hart staat stil.

Aan mij om te bepalen wat het wordt:
dodelijke pil of medicijn.

romeo Pater Lorenzo, ik wens u goede morgen.

lorenzo God zij mij genadig. Romeo!

Er moet iets heel bijzonders aan de hand

zijn, dat jou zo vroeg je bed heeft uitgejaagd.
Of heeft Romeo de nacht niet in
zijn bed maar wakend doorgebracht.

romeo *knikt of grijnst*

lorenzo God sta je bij! Toch niet in 't bed van Rosalind?

romeo Bij Rosalind? Nee, eerwaarde pater, nee!

Die vervloekte naam ben ik vergeten.

lorenzo Zo mag ik het horen. Waar was je dan?

romeo Gisterenavond trad Tebaldo op.

Daar werd ik plotseling geraakt door iemand
die ook door mij geraakt werd. Onze wederzijdse
wond is ernstig, en kan alleen genezen
door het heilige verband waarin u ons wikkelt.

lorenzo Wie in raadsels spreekt, krijgt in raadsels antwoord.

romeo Dan zeg ik u ronduit: ik begeer

met heel mijn wezen 't enig kind, de dochter
van de rijke Capuletti en zij

begeert, eveneens met hart en ziel,

mij, het enig kind van rijkeman Montacchi.

We zijn in alles één, behalve iets

waarin u ons kunt verenigen:

het huwelijk. Ik vraag aan u om ons

te trouwen. En meteen, vandaag. Ik wil

haar de mijne kunnen noemen, nu

meteen, geen seconde kan ik wachten.

Het idee haar nu nog te verliezen

kan ik niet verdragen. Ook Julia
wil niet tot morgen wachten, gezien de oude
vijandschap tussen de twee families.

lorenzo Hemel, wat een ommezwaai. Rosa-
linde is niet meer jouw liefje? Bij de
jongelui van nu dringt de liefde
wel het oog, maar niet de ziel meer binnen.
Op je wang daar zie ik nog een traan,
de laatste van de zee die jij om haar gestort hebt.
En jij weet zeker dat het nu heel anders gaat?
De vrouw valt snel, maar sneller valt de man.

romeo 't Is anders nu. Zij van wie ik houd,
houdt ook van mij, beantwoordt gunst met gunst.
Dat deed die andere niet.

lorenzo Nee, die had jou door.

romeo Pater, alstublieft.

lorenzo Eén ding dwingt mij om jou in deze bij te
staan: misschien smelt - door dit verbond -
de vete

die al veel te lang heerst tussen
de Montacchi's en de Capuletti's.

Vooruit, laten we gaan.

samen af in Lorenzo's verblijf

Vierde scène

de sjieke hangplek

benvolio Waar zit verdomme toch die Romeo?

Hij is niet thuis geweest vannacht, hè?

mercutio En hij is vanmorgen ook niet thuis gekomen.

benvolio Rosalind, dat koude, harteloze kreng,

kwelt hem zo dat hij er gek van wordt.

mercutio Onze ster Tebaldo Capuletti

is naar hem op zoek. Dat bevalt me niks.

benvolio Zingen kan hij, verder stelt die knaap niks voor.

mercutio Vechten kan hij ook. Zoals jij hebt gemerkt.

benvolio Ik eet hem op! Maar Romeo is geen

partij voor hem. Die wordt van zijn slaap

berooft door die bleke slet van hem

en loopt wat rond, verdwaasd, verdoofd, verzwakt,

want uitgemergeld.

romeo *op, stralend*

mercutio *ziet Romeo*

Je vergist je.

tegen Romeo

Hé, waar ging jij gisteravond heen?

Je was opeens verdwenen.

romeo Mercutio, neem me niet kwalijk. Ik had

een massa aan mijn hoofd en in zo'n
geval kan het je overkomen dat je
de vriendschap wat geweld aan doet.

benvolio Ik denk dat jouw geval een vrouw geweld
heeft aangedaan.

romeo Wat jij wilt dat jou geschiedt,
misgun dat een ander niet.

benvolio Hé, het liefje van Tebaldo. Die zoekt
Romeo.

laura Wat jij wilt dat jou geschiedt
misgun dat een ander niet.

romeo Dat is twee keer raak met maar één bal.

benvolio *tegen Romeo*

Hé, wat moet jij met een Capuletti.

Kijk maar uit, Tebaldo is op 't oorlogspad.

romeo Zij is mijn advocaat.

tegen Laura

Om drie uur stipt. Bij Pater Lorenzo.

laura *af*

benvolio Waar ging dat over?

romeo Wat had je gedacht? Een contract,
natuurlijk.

geheimzinnig

Een heel groot contract.

af

benvolio En weer glipt die vuile gluiperd weg.

mercutio En houdt zijn kaken op elkaar. Ik
vertel hem alles wat me verontrust,
waar ik geen raad mee weet, wat me verrukt.
Spring voor hem in de bres, kom voor hem op
wanneer hij zwart gemaakt wordt door zijn vijanden,
maar als het gaat om liefde, of om geld-
zaken of macht, om alles wat er echt toe
doet, dan zwijgt hij als een graf. En dat
noemt zich mijn vriend.

Vijfde scène

de kamer van Julia

julia op, nerveus, kwaad

Waar blijft Laura! Vlak voor negenen ging ze,
in een half uur was ze terug, beloofde ze.

Misschien vond ze hem niet. Uitgesloten.

Misschien haar voet verzwikt? Welnee. Gedachten
zouden liefdesboden moeten zijn,
die tien maal sneller dan de zonnestralen
door de stad heen schieten. Ze lijkt al uren
onderweg. Was ze maar een bal.

Met één slag sloeg mijn woord haar naar mijn lief
en kaatste die zijn antwoord naar mij terug.

Ja, daar is ze!

laura komt aanlopen

julia O, mijn God, wat kijk jij treurig. Heb je
slecht nieuws, vertel het opgewekt. Is het
goed, bederf de zoete melodie dan niet
door het te zingen met een zuur gezicht.

laura Ik heb hem gesproken. En inderdaad,
hij beantwoordt wel aan de criteria:
knap gezicht, heeft een lijf... loopt als
een god, een goeie baan, heeft geld, geniet

respect, is sportief, houdt van actie,
van plezier maken...

julia ...en woont in Verona, ja dat weet ik.

Maar wat zei hij over onze trouwerij.

laura ...is serieus, en aardig, maar helaas,
't is een Montacchi.

julia Ja, dat weet ik.

Wat zei hij over onze trouwerij!?

laura Vanmiddag, drie uur, pater Lorenzo.

Maar verdomme, Julia, je bent
krankzinnig. De belangrijkste Montacchi
op zijn vader na. Wat denk jij dat er
gebeuren zal? Zeker na die vecht-
partij van gisteren? Wil jij de lont
in 't kruitvat steken? Trouw vandaag met
Romeo en morgen ben je weduwe.

julia Je vergist je, Laura. Dit is dé manier
een eind te maken aan die idiote
jarenlange mannevete. Romeo
en ik, de - op één na - belangrijkste
van de Montacchi's en de - op één na - belang-
rijkste van de Capuletti's, zijn
als enigen daartoe in staat. Dit is
geen misdaad die iemand van de ene
iemand van de andere partij aandoet.
Áls liefde een misdaad is,

begaan wij die nu samen.

laura Tegen zo'n groot geloof kan ik niet op.

En wanneer maak je dit geluk bekend?

julia Wat dacht je. Pas als ik in verwachting ben.

laura Je wilt een kind? Echt? Niet alleen
een man voor vast? Maar dan is dit leven afgelopen!

Je hele leven geven voor een kind?

julia Je vergist je, Laura. Echt. Naast het
in liefde samengaan met een man als Romeo
bestaat er niets grootsers in het leven
dan het ontvangen, in je laten groeien
en krijgen van een kind. Ik ga nu
naar pater Lorenzo. Wens me geluk.

Laura omarmt haar. Ze kussen elkaar.

Julia af

laura Een kind krijgen, ja. Maar een kind hebben?

af

Zesde scène

Lorenzo's verblijf

Romeo en Pater Lorenzo op

lorenzo Laat er zegen rusten op dit huwelijk,
dat we er achteraf geen spijt van krijgen.

romeo Hoe het ook zij, geen enkele ellende
weegt op tegen de heerlijkheid van
één minuut in haar aanwezigheid.

Bind onze handen met uw woord aaneen,
dan mag desnoods de dood, die liefdesmoorde-
naar, zijn gang gaan. Het is voor mij genoeg
dat ik haar de mijne noemen mag.

lorenzo Zo'n opwinding kent steeds een knallend eind,
't is net een aangestoken lont dat naar een
kruitvat leidt. Bedenk: de zoetste honing
gaat bij overdadig proeven tegenstaan,
en dan verdwijnt totaal de lust tot proeven.
Wie lang beminnen wil, bemint met mate.
Te vlug komt, net zoals te traag, te laat.

ziet Julia komen

Maar draai je om, daar is ze. Haar lichte tred
slijt in geen eeuwigheid iets af van dit
graniet. Wie liefheeft loopt zelfs over draden

van een spin die zweven in de zomerlucht,
en valt toch niet. Zo licht is liefdes luchtigheid.

julia Mijn dank, u bent mijn redder in mijn nood.

romeo *tegen Julia* Als bij jou de opgekropte vreugde
net zo hoog zit als bij mij én jij
de kunst beheerst die uit te bazuinen,
laat dan jouw adem deze lucht verzachten
en laat de muzikale rijkdom van je stem
het geluk verkondigen dat ons te wachten staat
bij ons liefdevolle samenkomen.

julia Al is mijn stem nog zo welluidend en zijn
mijn woorden nog zo fraai, hun schoonheid schiet
tekort om ons geluk te vatten. De
verbeelding, rijker in inhoud dan in woorden,
beroemt zich op zijn aard, niet op zijn fraaiheid.
Mijn ware liefde heeft zich zo ontvouwd,
dat ik daarvan maar half de halve rijkdom ken.

lorenzo Kom mee, we gaan het huwelijk voltrekken.
Ik schreef het op in klare woorden
en jullie gaan je naam eronder zetten.

Einde van het Tweede Bedrijf.

derde bedrijf

Eerste scène

de sjieke hangplek

mercutio Kom, Benvolio, we smeren hem.

Tebaldo is op 't oorlogspad.

'k Heb geen idee waarom, maar als zij
ons zien, ontkomen wij niet aan een
vechtpartij. 't Is heet, en jouw bloed kookt zó.

benvolio Mijn bloed? Er is geen man zo cool als ik.

mercutio Jij bent het grootste heethoofd van
Verona. Nee, van heel Italië.

Óf je vliegt op omdat je hitsig bent
óf je hitst jezelf op doordat je opvliegend bent.

Als er twee zo zouden zijn als jij,
was er al gauw geen een: de ene sloeg
de and're dood. Jij zoekt zelfs met iemand ruzie
omdat hij één haar meer of minder op
zijn schedel heeft dan jij. Jouw hoofd zit net zo
vol met ruzie als een ei vol dooier.

Met zulke door elkaar geklutste hersens
is 't een raadsel waarom jij niet dooier bent.

benvolio Hou je kop erbij, daar komt Tebaldo.

tebaldo *op*

Heren, goeie dag. Een woord met jullie.

benvolio Een woord? Doe er een vuist bij en je bent van slag.

tebaldo Mercutio, jij trekt vaak op met Romeo.

benvolio Optrekken? Denk je dat wij zigeuners zijn?

mercutio We staan hier op de openbare weg.

Laten wij privéterrein opzoeken.

Hier staat iedereen naar ons te staren.

benvolio Laat ze staren. Daar hebben mensen ogen voor.

romeo *op*

tebaldo *ziet hem*

Romeo, ik heb respect voor jou,

maar dat verhindert mij toch niet - het spijt me -

om tegen jou te zeggen: je bent een schoft.

romeo Tebaldo, de reden die ik heb om

van jou te houden, reduceert tot nul

de razernij die ik zou moeten voelen

om wat jij me toevoegt. Ik ben geen schoft,

en dus: adieu. Ik weet: je kent me niet.

tebaldo Jochie, de belediging die jij ons aandeed,

is hiermee niet weggepoetst. Die eist meer.

romeo Ik protesteer. 'k Heb jullie nooit beledigd.

'k Hou zelfs meer van jullie dan je denkt.

Totdat je de oorzaak van die liefde

kent, verzoek ik je, mijn beste Capu-

letti, - een naam mij minstens even dierbaar
als de mijne - neem hiermee genoeg.

tebaldo *neemt hem apart, sist hem toe*

Blijf met je poten af van Julia.

Zij is voor mij bestemd.

gaat weg

Benvolio, woedend omdat Romeo niet reageert, draait door.

*Scheldt Tebaldo uit voor het ergste van het ergste, tiert dat alle
Capuletti's moeten worden verdelgd, worden uitgeroeid. Romeo en
Mercutio proberen hem te kalmeren. Dat lukt enigszins.*

tebaldo *komt dan op Benvolio af*

Wat is er jongen? Nou, kom op. Wat moet je?

*Als Romeo op Tebaldo afkomt, slaat hij die tegen de grond. Dan
probeert Mercutio Tebaldo te kalmeren. Er ontstaat een
vechtpartij. Tebaldo steekt Mercutio in zijn borst. En smeert hem.*

mercutio Ik ben geraakt. De pest mag jullie halen,

Capuletti's en Montacchi's. Het is

gedaan met mij. Door die verdomde vete.

romeo Hou vol. Zo erg kan die wond niet zijn.

mercutio Nee, hij heeft niet de diepte van een put

en niet de breedte van een poort, maar hij is

hoog en lang genoeg om mij leeg te laten bloeden.

'k Ben levend aan het doodgaan.

sterft

romeo Mercutio! Mercutio!

benvolio *voelt Mercutio's hals*

Hij is dood.

romeo *verdwaasd*

Omdat ik werd uitgescholden door
Tebaldo, is mijn beste vriend gedood,
door Tebaldo. Sinds een uur hoor ik
tot de familie, van Tebaldo. Lieve
Julia, vanaf het podium
zag hij ons van liefde dansen.

Hij zal alles doen om ons te splijten.

tebaldo *komt weer op*

romeo Tebaldo, jij neemt nu dat 'schoft' terug
dat jij mij voor de voeten gooide.

Jij stak Mercutio dood. Jij bent een hond.

steekt Tebaldo, die geheel verbouwereerd is, dood

benvolio *verbijsterd, loopt naar Tebaldo, ziet dat hij dood is, keert
zich naar Romeo*

Vlucht, de vorst veroordeelt je ter dood
als je gepakt wordt. Ga weg. Schiet op. Verdwij.

romeo Het lot lachte me toe, nu lacht het me uit.

af

Benvolio sleept de lijken weg.

Tweede scène

Julia's kamer

julia Zon, schiet op, ren naar je ondergang
en breng mij stikdonk're nacht, de
verhuller van de liefde, die bespieders
't zicht ontnemt en zorgt dat Romeo
ongezien mijn armen in kan vliegen.
De liefdesgloed geeft ons licht genoeg
om de weg te vinden in elkaar.
Kom, nacht, kom Romeo, jij dag-in-
de-nacht. En als wij sterven van genot,
laat ons dan uiteenspatten in duizend
sterren, die het donkerblauwe aanschijn
van de nacht zo laten schitteren
dat heel de wereld op de nacht verliefd wordt,
en 't schelle zonlicht uit de gratie raakt.

laura op

julia Laura! O, mijn god, wat is er mis?

laura Hij is dood.

julia Wie?

laura Hij is vermoord.

julia Nee. Nee. Zo wreed kan God niet zijn.

laura Ik zag de wond met eigen ogen. Hier,

zijn stoere, blote mannenborst.

Zijn lijk. Zijn akelig, bloedig lijk heb ik
gezien, grauw als as en onder 't bloed,
in klonters. Ik viel flauw toen ik 't zag.

julia Knap dan, hart. Schiet op. Hou op met kloppen.

Er is niets meer om bloed voor rond te pompen.

Waarom moet ik verder leven zonder Romeo?

laura Tebaldo. Mijn geweldige, fantas-
tische, extatische, mijn spetterende,
allergrootste vriend Tebaldo. Dood. Vermoord.

julia Wat? Ook Tebaldo dood? Mijn liefste neef
én mijn allermeest geliefde man?

Dood? Allebei?

laura Tebaldo, die is dood, en Romeo verbannen.

Tebaldo werd door Romeo vermoord.

julia Romeo heeft jouw Tebaldo doodgestoken?

laura En is voorgoed verbannen uit Verona.

Gratie heeft de vorst bij voorbaat
uitgesloten.

pauze

Ik ga mijn lief opbaren.

af

julia *barst los, alsof ze voor de rechtbank staat*
Romeo.

Jij slangenhart, met je bloedmooi smoel.

Woonde ooit een draak in zo'n fraai hol?

Gave tiran, engel van een aartsvijand.
Raaf met duivenveren, wolfachtig lam.
Verfoeilijk wezen in een goddelijk omhulsel.
Geheel het tegendeel van wat je lijkt.
Vervloekte heilige, eerbare schoft.
Natuur, wat had je in de hel te zoeken
toen jij zo'n zwarte ziel in 't sterf'lijk
paradijs van zo'n lief lichaam blies?
Kreeg ooit een boek met zulke vuiligheid
zo'n schoonheid van een band? Dat zo iets
bedriegelijks mag wonen in zo'n prachtpaleis.
Er schuilt geen trouw, geen eerzaamheid, én geen
geloofwaardigheid in mannen meer.
Het zijn verraderlijke, leugenach-
tige en waardeloze huichelaars.

pauze

Bijt je tong af, krenge. Romeo verdient
die laster niet. Schande over jou.
Hij is de eerlijkste en eerzaamste
en meest geweldige, voortref'lijke
en liefste man op heel de werelddol.
Wat? Prijs jij degene die je neef vermoordde?
Moet ik dan mijn man veroordelen?
Maar waarom, schoft, doodde jij mijn neef?
Die wilde wel mijn echtgenoot vermoorden.

pauze

Dat verzoent me met Tebaldo's dood.
Al mocht ik hem heel graag. Ik weet, hij hield
van mij. Ik niet van hem. Ik kon niet,
durfde niet. Wat zich in zijn hart,
zijn ziel, zijn hoofd, zijn buik afspeelde, was
een hel. Daarover kon hij enkel zingen.
Wie die hel in zou gaan, ging zelf kapot.
Maar waarom huil ik dan nog steeds? Ik hoorde
nóg een woord. Niet Tebaldo's dood
blaast me omver, maar Romeo's verbanning.
Dat 'verbannen', dat éne woord 'verbannen'
is veel erger dan het doodsbericht
van tienduizend Tebaldo's. Mijn Romeo
verbannen. En voorgoed. Dat is veel erger
dan 'mijn Romeo is dood'. Sterft Romeo,
dan sterft mijn verlangen ook. Nu is er
geen grens, geen einde aan dit peilloze
verdriet, aan mijn totale eenzaamheid.
af

Derde scène

Lorenzo's verblijf

lorenzo *op, gaat naar zijn onderkomen, opent de deur*

Romeo, het ongeluk is zwaar verliefd op jou,
je bent getrouwd met ramspoed en ellende.

romeo *komt te voorschijn*

Pater, schiet op. Waar ben ik toe veroordeeld?

Welk leed dat ik nog niet heb leren kennen
wil kennis met me maken? Is het de dood?

lorenzo Het vonnis dat over de lippen van
de vorst kwam, was iets milder. Hij spaarde
je lijf. Heeft alleen dat lijf verbannen.

romeo Wat? Verbannen? Nee. Heb medelijden.

Zeg: 'dood'. Verbanning is angstwekkender
als toekomstbeeld dan dood. Nee, niet 'verbannen'!

lorenzo Je bent alleen verbannen uit Italië.

Bedaar, de wereld is zo ruim, zo wijd.

romeo Buiten Verona is er helemaal
geen wereld, alleen foltering, het vage-
vuur, nee de hel. Verbanning is de dood.

U hakt mijn hoofd af met een gouden bijl
en glimlacht bij de slag die mij vermoordt.

lorenzo Eén brok ondankbaarheid ben jij. Mijn god!

Voor jouw vergrijp staat in de wet de dood.

De vorst, hij kiest jouw kant en breekt die wet
en zet dood - dat zwarte gat - om in verbanning.

Hij is je genadig en je merkt het niet.

romeo Het is een gruwel, geen genade. De hemel

is waar Julia verblijft. Een muis,

een vlo, een strontvlieg, 't allerlaagste schepsel

mag haar zien, haar huid beroeren, ja,

haar aandacht vangen, maar dat mag ik niet.

Een spin mag op haar kruipen en ik niet.

Verbanning is de dood. Hebt u geen giftig

mengsel, geen scherpgeslepen mes, geen ander

minderwaardig middel tot een snelle

dood dan dat ene woord: verbanning?

lorenzo Jij dolle dwaas. Hoor nou wat ik zeg!

romeo Nee. Tenzij u een middel weet

dat mij Julia verschaft, een stad

verplant, een vorstenvonnis schrapt.

lorenzo Ik merk nu dat een dwaas geen oren heeft.

romeo Hoe kan het anders als een wijze ogen mist.

lorenzo Hoe sta jij ervoor. Daarover moeten wij het hebben.

romeo U wilt praten over iets dat u niet voelt?

Was u zo jong als ik, en Julia

uw alles, en was u een uur met haar getrouwd,

en Tebaldo was door u vermoord en u was

verbannen, dan mocht u spreken en, net als ik,

meteen de maat gaan nemen van uw graf.
pakt een gifflesje uit Lorenzo's apotheek
lorenzo Weg met dat spul, jij stomme idioot.
ontwringt het hem

Had jij niet vannacht met Julia
afgesproken in haar kamer om
metterdaad je huwelijk te voltooien?
Denk je niet: zij is er net zo ellendig,
zo beroerd aan toe als ik? Denk jij
dat zij niet huilt, zich op haar bed laat vallen,
weer opspringt en Tebaldo's lot beklagt
en alsmaar roept en gilt om Romeo?
Jij doodde Tebaldo, ja, haar neef
en haar zeer lief. Dood jij nu jezelf?
Dan dood je Julia, de vrouw die leeft
omdat jij leeft. Al jouw liefdeseden
blijken holle kreten als je haar,
aan wie jij ze zwoer, de dood injaagt.
Word wakker, man, sta op. Jouw Julia,
voor wie jij zo goed als dood was, leeft.
Je hebt dus geluk. Tebaldo wou jou doden,
maar jij doodde Tebaldo. Weer heb je geluk.
De wet die wil dat jij de doodstraf krijgt,
wijzigt dat in ballingschap. Nog een
keer heb je geluk. Als regen dalen
al die zegeningen op je neer.

Ga naar je bruid, zoals besloten, klim haar kamer in en troost haar. Maar smeer hem voor de zon opgaat. Daarna ontkom je niet meer levend aan je vijanden en haal je zelfs Mantua niet meer. Ga naar Augsburg. Je vader onderhoudt goede betrekkingen met het handelshuis van Jakob Fugger. Daar blijf je tot het tij zich keert. Dat duurt een jaar, of twee, misschien iets langer, maar dat gebeurt beslist. Wat dacht je: jullie zijn als enigen de erfgenamen van de rijkste twee families van Verona. Zodra de tijd daar rijp voor is, gaan wij rondbazuinen dat jullie al sinds deze dag getrouwd zijn. Wij verzoenen jullie twee families met elkaar. En gezamenlijk gaan zij de vorst verzoeken om in ruil voor een royale gift jou je straf toch kwijt te schelden en je verlof te geven terug te keren in Verona, met honderd duizend keer meer vreugdekreten dan jouw jammerklachten nu. Is dat goed?

als Romeo knikt

Schiet op, maak dat je wegkomt. Ga naar Julia.

Romeo gaat naar Julia, Lorenzo af

Vierde scène

het balkon van de kamer van Julia

Romeo op, Julia volgt

julia Wil je nu al weg? Het is nog lang geen dag.

De nachtegaal en niet de leeuwerik
was het die doordrong in jouw angstig
gespitste oor. Die zingt daar elke nacht.

Geloof me, lief, het was de nachtegaal.

romeo Nee echt, de leeuwerik. Kijk, lieveling,

hoe daar in het oosten strepen licht
het wolkendek doorboren. Luister toch:
ik ga nu en ik leef, of blijf en sterf.

julia Mijn god, naar Augsburg! Helemaal naar Augsburg!

En dat niet voor een week, een maand, een jaar,
maar voor jaren: twee, of drie, of vier.

In godsnaam, Romeo, blijf hier, bij mij.

romeo Ja, ik blijf. Laat ze mij maar grijpen en terechtstellen.

Ik vind het goed, jij deelt mijn diepste wens.
Mijn lust te blijven smoort mijn instinct te gaan.
Kom, dood, wees welkom, ook Julia wil het zo.
Kom, liefste, nog eens, naar bed. En daarna sterven.

julia Nee, nee. Vooruit, schiet op, ga weg.

Het is de zon die jou uit mijn omhelzing

drijft en die je opjaagt, als een stuk wild.
Je moet nu gaan. 't Wordt lichter. Lichter.
romeo Nee, donkerder en donkerder. O lief, ga met mij mee.
julia O, kon dat maar, mijn lief.
romeo Vooruit, vaarwel. Eén kus en ik daal af.
julia Is dit het afscheid? Wat moet ik hier als jij
er niet meer bent? Weer vrolijk advocaatje
wezen? Tussen mijn familie die jou
haat, beschimpt, je 't liefste aan de galg
ziet hangen? En al die welgestelde, zo
succesrijke en geestige, ja aller-
aardigste en wondermooie mannen die
me proberen in te palmen en me zo
elk feest, elk pretje, elk plezier vergallen?
Hier zit ik dan, dodelijk alleen,
in deze kale kamer, zonder kinderen
om me heen, mijn kinderen, die van jou.
En jij, in Augsburg, bij de Fuggers, waar
alle arme vorstenhuizen van Europa
komen bedelen om geld te mogen
lenen en hun mooiste jonge dochters
daarbij inzetten. Hoe houd jij dat vol?
romeo Nee! Nee!! Ik zweer bij alles wat mij heilig is:
Ik houd jouw beeld op elk moment voor ogen
Daar kan geen enkele vrouw ooit tegen op.
julia Mijn lief, mijn vriend, mijn heer

en meester, echtgenoot. Laat van je horen
elk uur van elke dag, want een minuut
telt vele uren. Romeo! O Romeo!

romeo Vaarwel. Ik laat geen enkele kans voorbijgaan,
liefste, om jou een levensteken te bezorgen.

daalt af naar beneden

julia Denk jij dat wij elkaar ooit terugzien?

romeo Geen twijfel aan. Al deze narigheden
worden later heerlijke herinneringen.

julia *schrikt*

Er doemt een spookbeeld op vanuit mijn ziel.

Je lijkt, als ik je daar beneden zie,
een dode op de bodem van een graf.

Mijn oog bedriegt me of je bent doodsbleek.

romeo Geloof me, lief, ook jij schijnt mij lijkbleek.

't Verdriet trekt al het bloed uit onze lede-
maten weg. Vaarwel, vaarwel.

af

Julia blijft verslagen achter, gaat haar kamer in.

Vijfde scène

laura op

Hij is weg? En hij was bij je?

julia Vertrokken voor de eerste zonnestraal.

En jij? Liggen woelen? Lopen dolen?

laura Ik voel niets. Van binnen. Alles is hier weggebrand, een zwartgeblakerd gat.

Over het missen van Tebaldo zou alleen

Tebaldo kunnen zingen. Niet eens praten.

Ik kan alleen maar stikken in mijn zwijgen.

julia Ik ben gedoemd te stikken in mijn hoop,

of te verbranden van verlangen tot er

niks meer van me over is dan as.

laura Hoezo. Ga jij hem niet achterna?

Hij gaat, neem ik aan, ergens in

Europa...

julia ...Augsburg...

laura ...toch een filiaal opzetten

van zijn vaders handelshuis? Niet?

Jij kan toch dáár zijn kinderen krijgen en

zijn huis besturen, dolle feesten geven,

met zijn gasten disputeren, alles

doen, kortom, wat je hart en lijf

begeert en wat je kop je verder ingeeft?
julia Laura, ben je gek geworden? Wat moet
een advocaat als ik in Augsburg? Ik ken daar
de wetten niet, de mensen niet, de taal.
Ik weet niet wat er speelt, vind nooit de juiste
toon. Wie geeft mij werk? Ik word daar
als vreemdelinge in geen jaren tot
de balie toegelaten. Moet ik ieder-
een hier laten stikken? De toekomst van
mijn vaders handelsrechtbank vergooien? Mijn vrienden
en vriendinnen in de steek laten?
Denk jij soms dat ik daar, als indringer,
weer nieuwe maken zal? Noem mij één meid
uit één ver land die hier kwam wonen en in
onze kring werd opgenomen. Ik kan niet weg!
laura Je zult wel moeten.

julia Wat. Hoezo? Wat is er aan de hand.

laura Denk jij dat onze eigen Capuletti's
zich neer gaan leggen bij Tebaldo's dood?
Mij laten ze weten - tersluiks, ergens
tussendoor - dat het hooguit een kwestie is
van dagen, of een week, voordat zij weten
waar hij zit. Dan zal het niet lang duren
voor ze daar een gifmenger gevonden
hebben die zorgt dat Romeo Tebaldo
in een mum gezelschap zal gaan houden

in de dood. Er is maar één manier
om zoiets te voorkomen: jij gaat erheen
en als zijn echtgenote bij hem wonen, openlijk.
julia Dus om Romeo te redden, moet ik
mezelf verraden. Laura, jij splijt mij in twee.
laura Wil jij dan dat ze Romeo vermoorden?
julia Nee, nee. Hij moet gered. Ik weet het niet.
laura Lieverd, ik neem jou niet kwalijk dat jouw
Romeo mijn Tebaldo doodde. Maar wat
moet ik met een Julia, die haar goeie,
aangename en succesvolle
bestaan niet op wil geven voor het leven
van haar Romeo, haar ultieme liefde?
julia Ga weg. Ga weg. Verdwij. Ga uit mijn ogen.
laura *af*

Zesde scène

Paris op

julia Paris. Welkom. Jou had ik niet verwacht.

Ik ben vandaag helaas niet op mijn best.

paris Dat begrijp ik. Jou heeft Tebaldo's dood

heel hard geraakt. Nog zo jong en dan...

vermoord! Je was erg op hem gesteld, hè?

julia Als hij zong, gaf hij je zijn ziel...

paris ...en zaligheid...

julia Nee, zijn onzaligheid. Ik hoopte zo

dat ooit iemand hem gelukkig maken

zou. Ik gunde hem dat echt. Zelf kon ik het niet.

paris Bij zijn opgebaarde lichaam zag ik

jou. Julia, wij gingen samen

naar Tebaldo's feest. Jij had mij

daarvoor al voor je ingenomen, maar

ik raakte bij het dansen in jouw ban.

Je was geweldig. Helaas ben ik je kwijt-

geraakt in het gewoel. Maar daar bij

Tebaldo's lichaam, keek ik in je ziel.

Ik zag een andere Julia. Ik peilde

je verdriet, natuurlijk, maar zag ook

je warmte, je hartstochtelijkheid, je kracht,

je openheid, je bereidheid en vermogen
tot totale overgave aan een ander.

Ik zag je verlangen om te leven
in je volle vrouwelijkheid. En dus
zou ik nu niets liever willen dan je troosten.

Stilte. Julia die hem vlak en blank heeft zitten aankijken, begint te huilen. Na enige aarzeling slaat Paris zijn armen om haar heen, veegt haar tranen weg. Julia bedaart, kijkt hem weer aan. Kust hem. Hij beantwoordt die kus. Julia vlijt zich tegen hem aan, kijkt naar hem, zoent hem dan, hartstochtelijk. Hij beantwoordt die zoen. Dan trekt Julia haar hoofd terug. Een verbijsterde blik: wat heeft ze gedaan?

paris Ik denk dat ik je nu maar even hier
alleen moet laten. Maar ik kom je morgen
halen om samen iets te doen. Iets bijzonders.

af

Muziek. Lied.

Julia kijkt verdwaasd om zich heen. Raakt in paniek. Begint heftig en hijgerig adem te halen.

Grijpt naar haar hart. Verlaat zo haar kamer.

Begint over het terrein te dolen. Verschrikt, doodsbang.

Einde van het Derde Bedrijf.

vierde bedrijf

Eerste scène

lorenzo *op, ziet Julia*

Julia! Mijn lieve god! Wat is er

aan de hand? Hoe lang loop jij hier rond te dwalen.

julia *blijft maar staan hijgen, met verschrikte ogen, met haar handen op haar hart.*

tenslotte

Ze zoeken iemand. Om hem te vermoorden.

Mijn familie. Romeo. Dood moet ie.

haalt gierend adem, krijgt geen lucht

lorenzo Luister. Stil! Ik schrijf Romeo een brief

om hem te waarschuwen. Ik zeg hem vlak bij

Augsburg onderdak te zoeken in een

klooster van Kartuizers waar ik de abt

van ken en kan vertrouwen. Daar is hij veilig.

julia Pater, pater, geef me wat. Alstublieft.

Mijn hart, mijn hart. Vlug, geef me wat. Het moet.

Het moet stil, moet stil. Help me, help me.

lorenzo Rustig, rustig maar, ik geef je wat.

gaat zijn onderkomen in, komt naar buiten met een flesje

Neem tien druppels van dit brouwsel.

julia doet dat

Het helpt niet, pater. Meer! Ik moet meer!

lorenzo houdt haar tegen

Geduld! Geduld! Zo snel gaat het niet.

En van dat spul mág je nu niets meer.

De gevolgen zijn dan niet te overzien.

Morgen pas weer. Nee, nee. Ga op je bed liggen,

wacht tien minuten en je raakt in zo'n

diepe slaap, dat je overmorgen

pas ontwaakt, verfrist, versterkt, vol goede

moed. Ik zorg voor Romeo, dat hem niks overkomt.

af

julia begint weer harder te hijgen

O god, mijn hart. Wees stil. Wees stil. O help. Help.

Maar er komt niemand. Ze drinkt het flesje leeg. Wankelt naar haar kamer, gaat op bed liggen.

Tweede scène

paris op, gaat naast Julia's lichaam zitten

Nu is het mijn beurt om bij haar te mogen waken. Haar bloed staat stil, haar lijf is slap, in één zuchtje gleed het leven uit haar weg.

Er lijkt wel dauw te liggen op haar huid.

Lieve Julia, je weet, ik was de eerste keer dat ik je sprak al gek van je, maar die zoen, die veroorzaakte een ontploffing, mijn liefde schoot mijn hele lichaam door, ik stond in vuur en vlam.

Jij werd transparant als een kristal, ik zag vrolijkheid, beweeglijkheid.

Geestig was je, warm en stoer en slim, kordaat. Ik wou mijn hele leven bij je zijn.

Ik droomde nacht en dag alleen maar van jouw schoonheid aan mijn zij, jouw flitsende verstand, jouw sprankelende geest. Ik zag jou in een huis vol kinderen, van mij.

Nu kan ik mijn liefde enkel nog belijden aan je lijk. Om aan mijn liefde voor jou recht te doen, verklaar ik mij hierbij tot jouw man, jou tot mijn vrouw.

*neemt een ring van zijn vinger,
schuift die aan de hare*

Dag, liefde van me, dag mijn bruid. Adieu.

kust haar op haar voorhoofd

gaat weg, maar ziet Romeo binnen komen

paris Romeo!? Wat doe jij hier? Jij bent

verbannen, schoft van een Montacchi, jij lafbek

die Tebaldo hebt vermoord, om wie Julia,

mijn liefste, zo'n verdriet had, dat het leven

onverdraaglijk voor haar werd

en ze er een eind aan maakte.

pakt hem beet, neemt hem in een houdgreep

Vervloekte banneling, ik arresteer je.

Je vonnis is geveld. Je moet dood.

romeo Dus Julia is dood.

stilte

Nee, Paris. Nee.

Er komt geen openbare executie.

Beste jongen, tart geen wanhopig man.

Verdwij, laat me alleen. Ik smeeik je, jongen,

zadel mij niet met nog een misdrijf op

door me tot het uiterste te drijven.

Vooruit, ga weg, en vertel aan iedereen

dat je leven werd gered doordat een razende

krankzinnige medelijden met je had.

paris Ik vluchten voor de man die Julia

de dood in dreef, mijn lief, mijn bruid, mijn alles?

romeo *worstelt zich los*

Lieg niet, dwaas. Je zegt dat tegen hem
aan wie zij heel haar hart schonk. Zij werd
door pater Lorenzo met mij in het huwelijk
verenigd en met mij, de banneling, sliep zij,
die ene, ganse, godgegeven zomernacht.

paris Was dat voor- of nadat zij in mijn armen lag.

romeo *grijpt een mes, springt op hem af, trapt hem omver en
steekt hem, ondanks zijn verzet, dood*

paris Romeo, ik hield van haar met heel mijn hart.
sterft

Derde scène

romeo *gaat Julia's kamer in*

Mijn liefste. Dierbaarste. Mijn Julia.

Ik verliet Verona niet. Ik wilde

liever sterven dan zonder jou te leven.

Dat gold dus ook voor jou. Ook jij wilde

niet leven zonder mij. Dit maakt onze

liefde groots, subliem, laat hem uitstijgen

boven die van alle andere stervelingen.

Nu jij niet verder wilde, biedt mij het leven

enkel en alleen wat er niét is.

Mijn lief, mijn vrouw, de dood, hij zoog je adem

uit je weg, maar op je schoonheid heeft hij

nog geen vat: je lippen zijn nog purperrood,

en een blos kleurt nog je wangen.

Ik hoef niets meer. Ik kan nu sterven.

haalt een flesje tevoorschijn, drinkt het leeg

Ogen, nog één blik.

doet dat

Armen, één omhelzing.

doet dat

Lippen, nog één kus.

doet dat

Het werkt. Het is gedaan.

sterft

julia ontwaakt uit haar comateuze slaap

Staart eerst voor zich uit, bedenkt wat ze heeft gedaan. Ziet Paris

Mijn God, Paris. Leeggebloed. Welke schoft...

Kijkt om zich heen, ziet Romeo.

Romeo, heb jij...

ziet wat er aan de hand is

O, mijn God. Nee, nee. Dood. Dood!

Jij liefste, jij geweldigste! Jij dood!

pakt zijn hand

Je bent nog warm, maar toch al bleek en blauw.

voelt in zijn hand het flesje, pakt het, ruikt eraan

Je deed het zelf. Wat heb ik gedaan?

Ik wist het, ja. Als ik er niet meer was,

als jij moest missen wat we samen hadden,

waarom zou je dan nog verder leven?

Wat heb ik gedaan? Door wat ik deed,

zijn zij nu dood: mijn man en wie mijn man

had kunnen worden. Door wat ik deed.

lange pauze

O Romeo, mijn aller-, allerliefste,

de liefde of de dood, dat gold voor jou.

Ik zou je willen volgen, maar ik wil leven.

Ik weet niet hoe. Maar ik wil leven.

Einde van het stuk.

De bewerking van *Romeo en Julia* ging bij Het Zuidelijk Toneel in
première op 12 maart 2015
in Theaters Tilburg in Tilburg

Spel

Sanne den Hartogh, An Hackselmans, Nik van den Berg, Eva
Meijering, Ludo Hoogmartens, Servaas Petrov (stage), Hendrik Aerts,
Lowie van Oers

Concept en regie

Lucas De Man

www.hzt.nl

William Shakespeare (1564-1616) was de zoon van een handschoenmaker uit Stratford-upon-Avon en van Mary Arden, dochter uit een welvarende boerenfamilie in Wilmcote. Beide waren semi-analfabeet. In 1582 trouwde Shakespeare Anne Hathaway. Zij kregen drie kinderen: Susanna (1583-1649) en de tweeling Hamnet (1585-1596) en Judith (1585-1662). Ca 1585 vertrekt Shakespeare naar Londen, waar hij als acteur aan de kost probeert te komen. In 1589 schrijft hij zijn eerste toneelstuk, *Henry VI*. In totaal zal hij in twintig jaar tijd bijna veertig stukken schrijven, alleen of samen met andere auteurs en theatermakers. Hij schreef ook 154 sonnetten en twee lange, erotische gedichten, *Venus and Adonis* en *The Rape of Lucrece*. De helft van alle aan hem toegeschreven stukken is pas na zijn dood gepubliceerd, in de beroemde Folio-editie van 1623. Van andere stukken circuleerden tijdens Shakespeares leven in Londen diverse roefdrukken, waarvan geen enkele door de schrijver zelf was geautoriseerd. Shakespeare was ook een gewiekst diplomaat en een gehaaid zakenman. Als aandeelhouder in zijn eigen theatergezelschap verdiende hij het tienvoud van het jaarsalaris van een schooldirecteur. Omstreeks 1610 keerde hij welgesteld terug naar Stratford. Hij overleed op 23 april 1616.

Toneelwerk

Tragedies

Titus Andronicus - 1593/1594
Romeo en Julia - 1595/1596
Julius Caesar - 1599
Hamlet - 1600/1601
Othello - 1604
Koning Lear - 1605
Macbeth - 1606
Antony en Cleopatra - 1606/1607
Timon van Athene - 1607/1608
Coriolanus - 1607/1608

Komedies

De klucht der vergissingen - 1592-1594
Het temmen van de feeks - 1593/1594
De twee edellieden van Verona - 1594
Veel gewin, geen gemin - 1594/1595
Een midzomernachtsdroom - 1595/1596
De koopman van Venetië - 1596/1597
De vrolijke vrouwtjes van Windsor - 1597 - revisie ca. 1600/1601
Veel leven om niets - 1598/1599
Zoals u wilt - 1599
Driekoningenavond - 1601/1602
Eind goed, al goed - 1602/1603
Maat voor maat - 1604

Historische stukken

Eerste deel van Koning Henry VI - 1589/1590 - revisie 1594/1595

Tweede deel van Koning Henry VI - 1590/1591

Derde deel van Koning Henry VI - 1590/1591

Richard III - 1592/1593

Edward III - 1592-1595 - auteurschap onzeker

Koning John - 1594-1596

Richard II - 1595

Eerste deel Henry IV - 1596/1597

Tweede deel Henry IV - 1598

Henry V - 1599

Troilus en Cressida - 1601/1602

Henry VIII - 1612/1613 - i.s.m. John Fletcher

Romantische stukken

Pericles - 1607/1608

Cymbeline - 1609/1610

Een winteravondsprookje - 1610/1611

De Storm - 1611

Tom Blokdijk (1939) is dramaturg geweest bij Theatergroep Hollandia van Johan Simons en Paul Koek, De Salon van Annemarie Prins en het RO Theater van Franz Marijnen. Verder leidde hij van 1974 tot 1981 de Acteursopleiding van de Theaterschool Amsterdam, en was hij hoofdredacteur, en later redacteur, van het vaktijdschrift *Toneel Teatraal*. Als rapporteur van de Raad voor de Kunst bij het net opgerichte Werkteater, schreef hij *Een jaar Werkteater* (1972). In 2006 ontving hij de Prosceniumprijs en in 2007 verscheen *BlokboekBlokschijf, Tom Blokdijk over theater 1970-nu*, waarin een cd-rom met een keuze uit zijn artikelen. Naast een serie vertalingen maakte hij een groot aantal bewerkingen voor het toneel.

Vertalingen

Korbes - Tankred Dorst - 1996

Yankeeweiland - Kerstin Specht - 1995

De laars en zijn sok - Herbert Achternbusch - 1995

Leonce en Lena - Georg Büchner - 1993

Woyzeck - Georg Büchner - 1992

Kuschwarda City - Herbert Achternbusch - 1992

La Musica Twee - Marguerite Duras - 1991

Stallerhof - Franz Xaver Kroetz - 1991

Prometheus - Aischylos - 1989

Reidans - Arthur Schnitzler - 1989

Boeren sterven - Franz Xaver Kroetz - 1988

Lulu - Frank Wedekind - 1986

Toneelbewerkingen o.a.

Stoner - John Williams - 2014

Zomergasten - Maksim Gorki - 2009

Narziss en Goldmund - Hermann Hesse - 2007

Het licht - Torngy Lindgren - samen met Koos Terpstra - 2006

Platform - Michel Houellebecq - 2005

Elementaire deeltjes - Michel Houellebecq - samen met Koen

Tachelet - 2004

De wereld als markt en strijd - Michel Houellebecq - 2001

Timon van Athene - William Shakespeare - 2001

Menuet - Louis Paul Boon - 1997

